

Nr 287

Av herr **Mannerskantz m. fl.**, *angående televisionsverksamheten.*

Trots de invändningar som från vissa håll riktats mot införandet av kommersiella inslag i televisionen har opinionen under senare tid allt starkare omfattat tanken på dylika. Anledningen härtill torde vara bl. a. att apparatägarna uppmärksammat de möjligheter till höjning av programmens standard och den sänkning av licenskostnaderna som skulle kunna åstadkommas medelst inkomster från kommersiella program. Denna situation har också förutsetts av riksdagen, och statsutskottet skrev i sitt utlåtande angående televisionens utbyggnad (nr 131/1956) bl. a. följande: »Möjligen kan en gång den situationen inträffa, att det med hänsyn till önskvärdheten att hålla licensavgiften nere ter sig befogat att medgiva betalda reklaminslag i en eller annan form.» Vi kan således konstatera att det numera icke är fråga om huruvida kommersiell TV-verksamhet skall realiseras i Sverige utan endast en fråga om tidpunkten härför.

En jämförelse med övriga TV-länder visar att kostnaderna per timme TV-verksamhet ligger avsevärt högre i Sverige för den enskilde apparatinnehavaren än i övriga länder. Detta på grund av att initialkostnaden, anskaffandet av apparaten liksom licensavgiften för närvarande ligger ganska högt. De få timmar per vecka som TV-sändningar sker innebär därför för den enskilde en mycket hög kostnad per timme.

För apparatinnehavarna är det följaktligen ett naturligt önskemål att programtiden utökas samt att licenskostnaderna bringas ned. Detta kan åstadkommas genom införandet av kommersiella programinslag i TV. Den omständigheten att förbudet mot kommersiella TV-program inte möjliggör en utökad programtid till lägre licenskostnad kan av den enskilde komma att tolkas såsom bristande respekt för dennes ekonomiska insatser.

Det ligger helt i linje med utvecklingen att TV-publiken förr eller senare kommer att ställa allt högre fordringar på de program som gives. Enligt vår mening är det bästa och samtidigt rationellaste sättet att tillgodose detta krav att tillåta konkurrens i TV-produktionen. Praktiskt taget all erfarenhet från med Sverige jämförbara länder talar härför.

Införandet av kommersiell television i vårt land har emellertid, då förslag därom framförts, bemötts med den invändningen att de kommersiella inslagen skulle innebära en kvalitativ försämring av programmens kulturella standard. Gentemot detta kan anföras att en kommersiell producent har minst samma intresse som andra producenter av att tillfredsställa sina kon-

sumenter, d. v. s. lyssnarna. Utvecklingen i t. ex. England har visat att så är förhållandet.

De fördelar en väl utvecklad reklam innebär såsom incitament till höjande av omsättning och därmed till förbilligad produktion gör det angeläget att söka utnyttja de fördelar i detta avseende som reklam i TV medför. Icke minst i nuvarande situation, då tydliga tecken pekar på en statsfinansiell kris i kombination med en alltmer avmattad stegring av produktionen, finnes anledning att tillvarata alla de möjligheter som kommersiell TV härvidlag erbjuder.

Tanken på kommersiell TV har hittills rönt vissa invändningar från pressens sida på grund av dess förment förödande effekt på pressens annonsintäkter. Erfarenheterna från utlandet visar emellertid en helt annan utveckling än den som här i landet befarats. Detta framgår av nedanstående från USA härrörande siffror.

Värdet av årliga mängder annonsering genom olika media 1935 och 1940—1956 (milj. dollar).

1935	1940	1945	1950	1953	1955	1956	
762,1	815,4	921,4	2 075,6	2 644,8	3 087,8	3 235,6	Dagstidn.
136,3	197,7	364,5	519,9	667,4	729,4	794,7	Magasin
—	—	—	170,8	606,1	1 025,3	1 209,9	Television

Trots en viss nedgång av pressens relativa andel i totalannonseringen visar siffrorna att annonseringen i pressen stadigt ökat i absoluta tal. Det finns ingen anledning att befara en från detta väsentligt skild utveckling i vårt land.

Ur principiell synvinkel kan ifrågasättas varför en fri, kommersiell, reklambetald press inte endast anses som helt i sin ordning utan som det enda tänkbara i ett demokratiskt samhälle under det att en kommersiell reklambetald radio eller TV ses som en kulturfara. En jämförelse visar vilka konsekvenser invändningen mot TV skulle få för den händelse denna riktades mot pressen. För de enskilda tidningarnas del torde det utan tvekan komma att innebära reducerade upplagor, sämre service och högre priser. För omsättningen skulle det innebära katastrof.

Vi förordar därför, mot bakgrunden av det ovan anförda, en omprövning av beslutet att icke tillåta kommersiella program i svensk TV. Ett av syftemålen med denna omprövning bör vara att kommersiella programslag kan företagas redan under budgetåret 1958/59.

Beträffande formerna för den kommersiella TV-verksamheten bör understrykas att vi inte syftar till det för USA representativa systemet, vilket i korthet innebär att annonsören kan hyra obegränsad tid samt själv utforma

programmet. Inte heller syftar vi till en sådan form för verksamheten som antytts från vissa håll här i landet, nämligen att monopolföretaget, d. v. s. Radiotjänst, säljer kommersiella program. Vi menar däremot att det engelska systemet med sinsemellan konkurrerande programföretag är att föredraga. Dessa företag har rätt att avdela en viss del av anvisad tid till reklam. På grund av konkurrensen erhålles garanti för kvalitativt högtstående program. Denna garanti kan förstärkas medelst regler och restriktioner för reklamprogram, exempelvis förbud för reklam i TV för spritvaror etc.

De från kommersiella programinslag härrörande inkomsterna bör i första hand användas för att minska kraven på statskassan. Av årets statsverksproposition framgår att inkomsterna av licensmedel icke täcker utgifterna för TV:s behov. Mellanskillnaden — för budgetåret 1958/59 2,6 miljoner — tillskjutes av skattemedel. Det måste i dagens situation framstå såsom angeläget att ersätta dessa medel med inkomster av kommersiell TV-verksamhet.

Programmet för televisionsnätets vidare utbyggnad beröres i årets statsverksproposition. Därav framgår att FM-stationer för ljudradio i viss utsträckning utnyttjas även för en provisorisk utbyggnad av television. Stationerna behöver härför endast kompletteras med TV-sändare, antenn och matarkabel. Fortifikationskostnaderna är i huvudsak gemensamma för de båda slagen av sändare, vilket gör det ekonomiskt fördelaktigt att kombinera utbyggnaden av televisionsnätet och ljudradion.

Emellertid pågår samtidigt en omfattande utbyggnad av trådradionätet även i trakter där FM-ljudradio både tekniskt och ekonomiskt vore att föredraga. Ett bibehållande av nuvarande program för trådradions utbyggnad torde medföra en avsevärd försening av televisionens utbyggnad i berörda områden samt betydligt större ekonomiska uppoffringar när det gäller att förse dessa med både ljudradio och television.

Mot denna bakgrund synes det önskvärt att i möjligaste mån snarast ompröva gällande program för trådradions utbyggnad. Det från början planerade programmet för trådradio har visserligen på grund av gjorda erfarenheter i övervägande grad övergivits, men kvar står att under perioden 1958/59—1961/62 cirka 23 milj. kronor skall investeras i trådradioanläggningar.

Övertygande tekniska och ekonomiska skäl samt den omständigheten, att trådradio ur beredskapssynpunkt är olämplig på grund av lättstördheten, talar för att trådradions vidare utbyggnad icke bör realiseras i annat än rena undantagsfall. De skäl som på ett tidigare stadium ansågs tala för trådradio har genom den tekniska utvecklingen i allt väsentligt förlorat aktualitet.

En koncentration till utbyggandet av FM-radionätet, vilket i de flesta avseenden är överlägset andra ljudradiosystem, synes därför böra ske. De möj-

ligheter som erbjudes att kombinera television och ljudradio och därigenom eliminera stora separata grundkostnader talar starkt för en sådan handlingslinje. Därvid bör för nästa budgetår medelsäskandet till trådradio avslås och en del av dessa medel, förslagsvis 1 100 000 kronor, användes för utbyggnaden av FM-radion.

Med stöd av ovanstående hemställas,
att riksdagen måtte

1. a) besluta att tillåta kommersiell televisionsverksamhet enligt de riktlinjer som angivits i motionen,

b) avslå Kungl. Maj:ts förslag att till bidrag till televisionsverksamhetens driftkostnader för budgetåret 1958/59 anvisa ett anslag av 2 600 000 kronor,

2. besluta att utbyggnaden av televisions- och FM-radionätet samordnas i största möjliga utsträckning, i syfte att tillvarata alla möjligheter till förbilliganden,

3. i anledning av vad i motionen anförts beträffande ljudradioanläggningar under televerkets fond för budgetåret 1958/59 till Radioanläggningar för televerket: 1. Ljudradioanläggningar, anvisa ett med 3 000 000 kronor till 7 500 000 kronor sänkt investeringsanslag.

Stockholm den 26 januari 1958

Axel Mannerskantz

Ebon Andersson

Ragnar Sveningsson

Nr 288

Av herr **Aastrup**, om *avveckling av vattenfallsstyrelsens rederirörelse*.

(Lika lydande med motion nr 374 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1958

Nils Aastrup